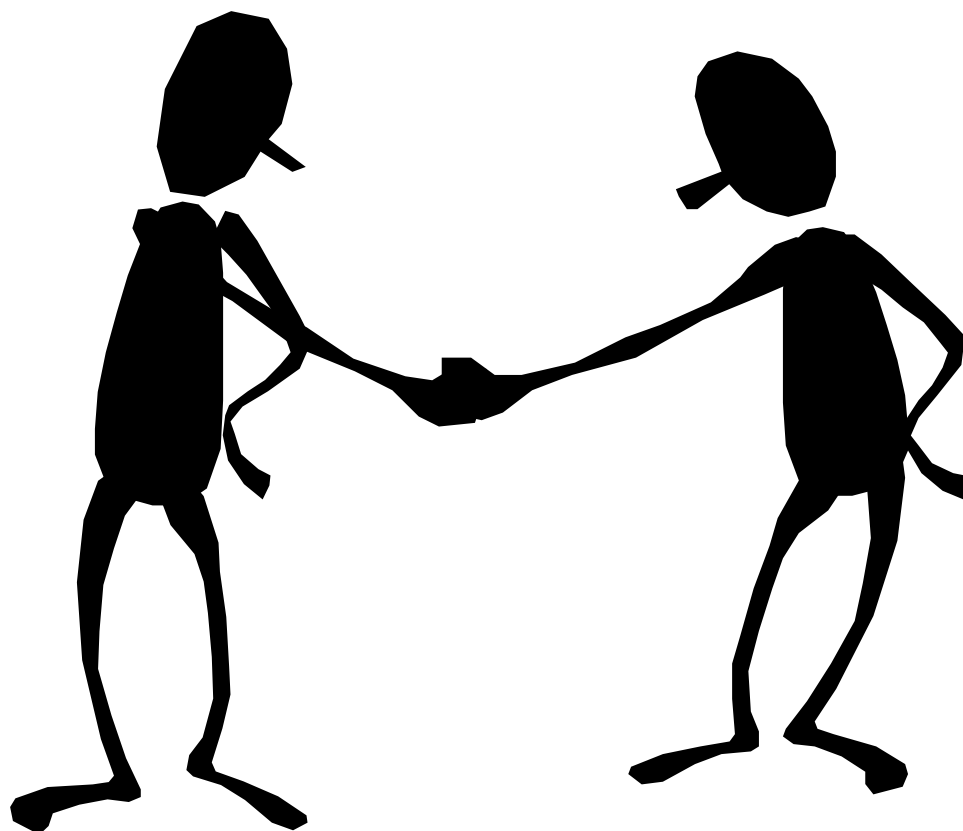

Razem Gazeta

Oktober, 2004

Razem, het Poolse woord voor ‘samen’.

Ons bestuur bestaat uit:

Voorzitter: Tineke Cramer
Secretaris: Joop Rossewij
Penningm: Kees Floor
Lid: Jean Rijksen
Lid: Hanka Vossen
Lid: Hedy van Zijl

Van de voorzitter,

Voor u ligt de nieuwe Gazeta, waarin u van alles kunt lezen over het wel en wee in onze jumelage gemeente Mieścisko.

Voor mij en dit geldt ook voor de rest van ons bestuur is het erg leuk om te vernemen, dat het enthousiasme bij velen er nog steeds in zit.

Zoals u o.a. in het artikel in deze Gazeta kunt lezen, is de geschiedenis van Polen zeer ingewikkeld.

Als men mij in Mieścisko iets vertelde over de geschiedenis van het land, dan hoorde ik vreemde namen, de steeds maar weer gevoerde oorlogen en de verdeling van het Poolse grondgebied. Ik kon er soms geen touw meer aan vast knopen.

Vorig jaar ben ik maar eens naar een goed gesorteerde boekwinkel gestapt om te trachten een boek te kopen over de Poolse geschiedenis.

Nu is het met de meeste geschiedenis boeken zo, dat ze voor de leek erg saai zijn, zodat je het boek na een paar hoofdstukken toch maar weer opzij legt.

Maar ik vond een boek, waarvan ik dacht: ja, dat is hem.

Een roman geschreven door James A. Michener genaamd "Polen".

In "Polen" beschrijft de auteur de Poolse historie vanaf de 13^e tot de 21^e eeuw. Michener maakt van deze geschiedenis een tastbaar, invoelbaar en meeslepend verhaal van drie families uit drie verschillende sociale geledingen door de eeuwen heen.

Michener schildert de Polen als moedig en intelligent, maar vooral mensen, die willen leven en onder alle omstandigheden iets van het leven willen maken.

Tegelijkertijd staat de vraag centraal, waarom een zo gedreven volk er zo zelden in slaagde de fel begeerde vrijheid te veroveren en vast te houden.

Wie weet in ik hoop het van ganser harte lukt dat nu wel met Polen nu ze bij de Europese Unie horen.

Ik hoop, dat u in deze Gazeta uw herinneringen aan Polen weer voor de geest kunt halen, iets kunt proeven van de historie en de traditie van Polen, geschreven door mensen uit onze gemeente, die dit jaar een bezoek hebben gebracht aan Mieścisko.

Tineke Cramer, voorzitter Razem

Van de redactie,

De september markt heeft bij velen weer een goed gevoel achter gelaten. Zo zijn er, die het weerzien met onze zuster gemeente met hernieuwd enthousiasme beleefden. Diegenen, die voor de eerste keer mee waren, hebben alle indrukken vol elan opgezogen.

Het resultaat van de markt mocht er ook weer zijn. Het record van vorig jaar (vooral te danken aan de vele nieuwe schoenen, die er toen mee waren) kon niet zo maar worden gehaald. Toch was er een opbrengst van Zł 6331,- Hiervan is Zł 1800,- naar de kleuterschool in Mieścisko gegaan en het overige (Zł 4531,-) naar de school in Popowo Kościelne. De (nieuwe) directrice van de school wil hiervan nieuwe ramen in het gebouw aanschaffen. Deze directrice heeft deze baan trouwens gekregen door het winnen van een wedstrijd.

Lees als laatste in deze Gazeta het stukje over **"Het sorteren van kleding"**.

Polen.

Schakel tussen oost en west.

Sinds eeuwen vormt Polen de schakel tussen Rusland en West-europa, en is het een belangrijke verbinding in het verkeer tussen Scandinavië en de Balkan. Door deze ligging heeft Polen in de geschiedenis een belangrijke rol gespeeld. Omdat het zolang ingesloten is geweest door grote mogendheden zijn er veel oorlogen uitgevochten. Polen is altijd sterk georiënteerd geweest op het westen, maar werd ook beïnvloed door Rome en Turkije. Dit heeft ertoe geleid, dat de cultuur zich rijk heeft kunnen ontwikkelen.

Ook voor de natuurliefhebber heeft Polen veel te bieden. Zo heeft het land maar liefst 22 nationale parken, elk met een eigen karakter. Ook het gebied wat wij (meestal) bezoeken Wielkopolska (of Groot Polen) heeft een nationaal park met ongerepte bossen, weidevelden en moerassen.

Verder is het landschap van Wielkopolska vriendelijk met uitgestrekte velden, glooiende heuvels en dalen. Aan de rivier de Warta ligt Poznan, de grootste stad van deze regio.

Niet ver van Poznan ligt Gniezno, de oudste hoofdstad van Polen en thuishaven van Miesko (Poolse vorst). Door zijn doop werd het begin van de Poolse staat gerealiseerd.

Over de hele regio verspreid liggen fraaie kerken, paleizen, landhuizen en kastelen.

De geschiedenis.

Tijdens de grote volksverhuizing – na de val van het West-Romeinse rijk – trok een bevolkingsgroep genaamd de Polanen vanuit het oosten richting het huidige Polen. Vanaf de negende eeuw vestigden zij zich in de omgeving van Gniezno en Poznan en vormden de basis van de Poolse staat. Vorst Miesko bekeerde zich in 966 tot het christelijke geloof en ging over tot de kerstening van zijn volk. Vervolgens maakten Miesko en zijn nageslacht gebruik van de kerk en de adel om hun gezag in een groot gebied te vestigen wat uiteindelijk leidde tot de totale overheersing van het huidige Wielkopolska. In de volgende eeuwen groeide de macht van de adel uit tot een politieke eenheid met eigen rechten en belangrijke functies.

Op 18 februari 1386 vond een huwelijk tussen de Poolse Jadwiga en de groothertog van Litouwen, Jagiello, plaats. Door dit huwelijk en verdere gebiedsuitbreiding strekte Polen zich uit van de Oostzee tot de Zwarte Zee. Krakau (Kraków) werd het centrum van het machtige rijk.

De zestiende eeuw werd de gouden eeuw voor Polen. Het land was in deze tijd de grootste staat van Europa. De Poolse adel (de Jagiellonen) heersten in Polen, Litouwen, Letland, Wit-Rusland, de Oekraïne, Hongarije en Bohemen. De welvaart zorgde ook voor nieuwe machtsverhoudingen: rijke families hadden in feite de macht in handen en gedroegen zich als onafhankelijke heersers.

In 1569 kwam de adel in Lublin bijeen en sloot daar de Unie van Lublin, waarbij door het samenvoegen van Polen Litouwen een adelsrepubliek ontstond met een gezamenlijk parlement –de Sejm- en aan het hoofd een (jawel) gekozen koning. De Sejm zou voortaan bijeenkomen in Warschau (Warszawa). Ondanks dat de hoge adel steeds meer bepaalde, was Polen het meest democratisch geregeerde land van die tijd.

In 1672 behaalde de Polen een overwinning op de Turken, het Poolse leger stond o.l.v. Jan Sobieski (deze naam komt nu voor op de wódka en sigaretten). Prompt werd hij tot koning uitgeroepen. In 1683 versloeg diezelfde Jan Sobieski andermaal de Turken en voorkwam zo de belegering van Wenen en de verspreiding van de islam over Europa. Onder zijn bewind beleefde Polen voor het laatst een periode van politiek herstel en bloei. Na de dood van Sobieski werd het land een speelbal van vreemde mogendheden en rijke kooplieden, die de koningskeuze bepaalden. De macht van omringende landen als Pruisen, Oostenrijk en Rusland groeide en zij zagen in het verzwakte Polen een manier om hun eigen macht uit te breiden.

Zo besloten de Pruisische koning Frederik de Grote, de Russische tsarina Catharina de Groten en de koningin van Oostenrijk Maria Theresia in 1772 over te gaan tot de verdeling van grote delen van Polen. Wat overbleef was een vervallen protectoraat. Onder invloed van de Franse revolutie groeide onder de Poolse bevolking een gevoel van nationalisme en hervormingsgezinde Polen kwamen in opstand tegen de door Rusland gesteunde koning. Deze opstand werd door datzelfde Rusland neergeslagen en in 1793 verdeelden dit land en Pruisen nogmaals grote stukken van het land. Na een nieuwe mislukte opstand werd ook datgene, wat er nog van Polen was overgebleven, verdeeld tussen de drie grote mogendheden: op 27 november 1795 werd Stanisław August gedwongen om af te treden. Polen hield op te bestaan.....

Na de Napoleontische oorlogen en het congres van Wenen in 1815 werd het koninkrijk Polen gevormd, dat in een personele unie met Rusland werd verenigd. De drie delen bleven tot het einde van de Eerste Wereldoorlog onder de feitelijke heerschappij van Rusland – later de Sovjet Unie-, Pruisen (later Duitsland) en Oostenrijk vallen.

Vanaf 1919 werd Polen wederom zelfstandig, een dreigende inval van de Russen in Warschau werd in 1920 door de Poolse maarschalk Pilsudski voorkomen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Polen door Duitsland en de Sovjet Unie verdeeld zoals was afgesproken in het Molotov-von Ribbentrop-verdrag. Zes miljoen Polen kwamen tijdens deze oorlog om het leven.

In februari 1945 – Jalta - en juni 1945 – Potsdam - maakten de Verenigde Staten, Groot Brittannië, Frankrijk en de Sovjet Unie afspraken over de denazificatie van Duitsland. Hierbij werd ook meegenomen, dat Polen in zijn geheel naar het westen op zou schuiven: een deel van Oost-Polen werd bij de Sovjet Unie gevoegd en een deel van het oosten van Duitsland werd Pools grondgebied.

Dit leidde tot een massale volksverhuizing zodat eenieder toch binnen de landsgrenzen kon blijven wonen.

Na de Tweede Wereldoorlog kwam Polen indirect onder curatele van de Sovjet Unie te staan, het Russische leger dwong de Polen tot het instellen van een communistische regering.

In het gehele Oostblok werden protesten en opstanden tegen de Russen met geweld onderdrukt. De erg gelovige, katholieke Polen zagen in 1978 in de verkiezing van een Pool – Karel Wojtyła- een hoopvol teken. De ontevredenheid onder de bevolking leidde in 1980 tot een golf van stakingen. Lech Wałęsa, de stakingsleider in de havenstad Gdansk kreeg erkenning door de toestemming van de overheid om een vrije vakbond Solidariteit (Solidarność) op te richten. De verhoogde druk op de regering leidde in december 1981 tot het uitroepen van de staat van beleg. Dit hield tevens in een verbod op het voortbestaan van Solidariteit.

Polen moest wachten op de hervormingen, die in 1985 werden ingevoerd in de Sovjet Unie. Na het aantreden van Gorbatsjov werd duidelijk, dat het Russische leger niet langer steun zou verlenen bij opstanden in de Oostbloklanden. Deze weg naar democratisering leidde uiteindelijk in 1990 tot de eerste vrije verkiezingen, waarbij de elektricien Lech Wałęsa de eerste vrij gekozen president werd. Dit luidde het begin in van een periode van toenemende politieke stabiliteit, die heeft geleid tot het lidmaatschap van de NAVO in de jaren-90 en het toetreden tot de Europese Unie per 1 mei j.l.

Jean Rijksen

De St. Michelsmarkt.

Wie waren er dit jaar mee met de uitwisseling in september:

Toos Backx
Martin Bitter
Tonnie Bitter
Cor Brons
Vincent Ensie

Op vrijdag 5 november a.s. willen wij graag de St. Michelsmarkt reünie houden bij de familie Spelt
Vanaf 20.00 uur zijn jullie allen welkom.

Jaap van Es
Kees van Ginkel
Meep van Kampen
Froukje Remmert
Jean Rijksen
Cathie Schouten
Marja Spelt
Teus Spelt
Dick Stok
Truus Stok
Hanka Vossen
Sjef Vossen
Gerard de Wit

Noteer dit in jullie agenda.

Geef voor 1 november a.s. even aan Jean door of je komt.

De eerste schooldag in Polen. (na de grote vakantie)

Met in mijn hoofd de herinneringen aan mijn eigen 1ste schooldagen na de grote vakantie gingen Irena en ik (Tonny) om 7:45 uur met achterin de auto 2 nerveuze kinderen in hun zondagse kleren richting Miescisko. Bij school aangekomen, staan veel kinderen buiten vnl. kinderen van het Gymnasium. Voor de goede orde: kinderen van de bovenbouw van de basisschool en kinderen van de middelbare school zitten in één gebouw. Het weer is mistig en voor de tijd van het jaar best koud. We gaan naar binnen waar het al een kakofonie van geluiden is van kinderen en ouders, die elkaar al een lange tijd niet hebben gezien. Sommige dorpen in de gemeente liggen ver uit elkaar en met name in de zomer is het hard werken op de boerderijen en landerijen. Dus een hartelijk weerzien van iedereen. Al snel worden er groepjes gevormd van zowel kinderen als ouders. Wat opviel was, dat iedereen er erg opgedirkt uitzag, de jongens in pakken en meisjes in mooie kleding.

Rond 8:15 uur gingen de basisschool kinderen met hun ouders naar de gymzaal en de Gymnasiumleerlingen naar het schoolplein buiten. Irena vertrok met Mikołai (9 jaar) en ik ging met Olga (14 jaar) mee. Buiten aangekomen was een vrouw druk in de weer om de leerlingen op een bepaald gedeelte van het plein op te stellen. Dit alles gebeurde op een commando-achtige toon, maar de leerlingen volgden de orders keurig op. Later ontdekte ik, dat die vrouw de directrice was. Toen alles keurig in het gelid stond werd om stilte gevraagd en als eerste werd het Poolse Volkslied gezongen. Alles ging gepaard met ceremonieel vlag vertoon en een zekere eerbied. Hierna werden alle richtlijnen of reglementen voorgelezen en volgde de indeling van de klassen met leerkrachten. Wat opviel was, dat er tussendoor veel werd gezongen en ook echt meegezongen door de kinderen. Na alle mededelingen werd er weer om stilte gevraagd en dit bleek de ceremonie te zijn voor het neerhalen en wegbrengen van de vlag. Toen mochten de leerlingen naar de klassen gaan, waar ze konden kennismaken met hun leerkracht en kregen zij hun nieuwe rooster. Dit alles werd op het bord geschreven en door de leerlingen overgenomen. Ook kregen ze gelegenheid om vragen te stellen. Er zitten gemiddeld zo'n 25 kinderen in een klas. De lokalen kwamen op mij zeer klein en ouderwets over. Ik kan van mezelf niet herinneren ooit in zulk soort lokalen gezeten te hebben. Op mij maakte dit alles een sombere indruk, maar het zal in Polen met de bouw van dergelijke gebouwen te maken hebben en zij zijn eraan gewend.

Om ongeveer 9:30 uur was het tijd geworden om met de hele school richting gemeentehuis te vertrekken, waar ook weer een officieel startsein werd gegeven door de burgemeester en

belangrijke ambtenaren, natuurlijk ook weer met het hijsen van de vlag en zingen van het volkslied. Ik heb me laten vertellen, dat iedere ochtend het volkslied op school wordt gezongen (net als in de V.S.). Vandaar dat de kinderen het zo goed meezongen. Zo was om 10:00 uur de eerste schooldag alweer voorbij en togen we weer huiswaarts, waar onmiddellijk de kleren werden vervangen voor wat gemakkelijker kleding en de tassen al werden klaargemaakt voor de volgende morgen, want dan gaan de kinderen om 7:00 uur met de schoolbus mee.

Met enige verbazing heb ik alles gadeslagen, hoe gehoorzaam en volgzzaam alle orders werden opgevolgd en geen commentaar van de leerlingen bij de mededelingen. Er waren best berichten bij waarvan ik dacht dat er in Nederland met gejoel op gereageerd zou worden. Maar niets van dit al. Alleen vraag ik me af, hoelang deze wijze van onderwijs gehandhaafd zal blijven, daar ben ik erg benieuwd naar of wij dat nog zullen meemaken.

Tonny Bitter.

Reisverslag naar Miescisko van vrijdag 3 t/m dinsdag 7 september inz. St. Michelsmarkt

Vrijdagochtend om 5.30 uur vertrokken wij richting Polen Mieścisko. Wij zijn Cor Brons, Meep van Kampen en Teus en Marja Spelt. Vier van de in totaal 18 deelnemers van deze reis naar Polen.

Onze reis verliep voorspoedig om kwart voor één gingen we de Poolse grens over. We waren binnen 3 minuten de grens over. Daar bij het grenswisselkantoor wat Poolse Złoty's gehaald. Het was de bedoeling, dat we om 16.30 uur bij het gemeentehuis in Mieścisko te zijn. Moet lukken dachten wij, we zullen waarschijnlijk wel te vroeg zijn....

Maar dat viel tegen. Wat een smalle wegen in Polen. Allemaal twee baanswegen en allemaal vrachtwagens en daar tussen personenauto's. Die Polen kunnen rijden zeg, als je er voorbij wilt doe je dat gewoon, de andere auto gaat wel aan de kant.....

Al met al zijn we veilig in Mieścisko aangekomen en waren daar precies om half 5.

Daar stonden al een aantal Nederlanders en ook gastgezinnen. Het was duidelijk, dat de meeste mensen al meerdere keren in Polen zijn geweest, want het was een uitbundige begroeting en weerzien. Wij zijn al één keer eerder in Mieścisko geweest en wel elf jaar geleden. Het was zo geregeld, dat wij weer in hetzelfde gastgezin konden verblijven als elf jaar geleden. Dat was wel heel erg leuk om elkaar weer te ontmoeten en wij konden zo goed de verschillen waarnemen met elf jaar geleden en die waren er op allerlei gebied.

Na dat iedereen gearriveerd was en kennis had gemaakt met de gastgezinnen, vertrokken we richting gastgezin om daar de avond door te brengen.

Aangekomen in ons gastgezin stond de tafel gedekt met diverse soorten brood, beleg en drinken. Na de ontmoeting met de kinderen en de opa en oma zijn wij buiten de boel gaan verkennen. De oudste dochter ging met ons mee om ons het een en ander te vertellen (in het Engels) over de boerderij (dit heeft onze interesse, omdat wij ook een boerderij hebben). In de tussentijd werden de koeien gemolken.

Nadat het melken klaar was en wij onze wandeling over de velden hadden beëindigd, werd er weer gegeten. Bij het eten kreeg je tegelijkertijd koffie of thee, diverse sappen en natuurlijk de wódka.

Ook kwam deze avond de plaatselijke pastoor en pastoor De Wit met een vertaalster bij ons op bezoek. Na deze gezellige avond vertrokken wij naar boven om te slapen na een drukke, maar gezellige dag en avond.

Zaterdag 4 september.

Vanmorgen moesten wij weer vroeg ons bed uit, want om half 9 werden we weer op het plein voor het gemeentehuis verwacht. Daarvandaan gingen wij met het Poolse busje en 2 personenauto's richting Międzyrzecz/Kaława ten noorden van Swiebodzin.

Daar brachten we een bezoek aan de Duitse defensiewerken uit de 2^e wereldoorlog. Een immens groot gangenstelsel onder de grond, die Hitler had laten bouwen als verdedigingswerk.

Na dit bezoek hebben we in een restaurant een warme maaltijd gekregen. Dat was erg lekker. Het was de bedoeling om nog naar de glasfabriek te gaan in Sieraków, maar door tijd gebrek is dit niet doorgegaan. Dat was wel jammer.

Toen weer richting Mieścisko. Het was de bedoeling om daar om 17.00 uur weer te zijn i.v.m. de opening van het Gemeentelijke Centrum voor Traditie, en de Kunsttentoonstelling.

Het busje reed ons voor richting huis. Volgens ons met Poolse snelheid (dus flink hard op de tweebaanswegen), maar voor sommigen ging het niet hard genoeg. Later begrepen wij wel waarom..

We waren allemaal nog net op tijd voor de opening, die voor Jean heel belangrijk bleek, want wat hij niet wist was, dat hij het lint mocht doorknippen. Het was een kunsttentoonstelling van diverse vormen van kunst van Nederlandse en Poolse kunstenaars. Ook van onze reisgenoten Froukje en Hanka waren schilderijen aanwezig. Bijzonder mooi.

Gelijk hierna was de opening van het Centrum voor Traditie.

Na deze openingen gingen we weer richting gastgezin om ons om te kleden voor het diner om 19.00 uur. Dit was een gezamenlijk diner voor alle Nederlanders en hun gastgezinnen.

Het vond plaats in het dorps huis van Podlesie Wysokie. We kregen eerst soep en daarna schalen met diverse soorten vlees en een aantal groenten en gekookte aardappel. Als Nederlanders eet je goed van, maar ... dan komt er de volgende gang met schalen met iets van vis en brood en nog katenspek. Ja en dan moet je al bijna vol zitten. Tijdens het eten was er volop te drinken en van de Wódka werd goed gebruik gemaakt. Zeker nadat we in de gaten kregen dat er een jarige in ons midden was: Jean Rijksen.

Tijdens het eten hebben de Nederlanders nog een optreden verzorgd door het zingen van diverse Nederlandse liedjes.

Na het eten zijn we nog buiten geweest bij het kampbuur en hebben daar nog diverse liederen gezongen met bewegingen en al.

Zondag 5 september

Dit was de dag waarom alles uiteindelijk draait: het oogstfeest en de St. Michelmarkt.

Om 9.00 uur arriveerden wij op het terrein. De diverse dozen, die wij nog hadden meegenomen werden uitgeladen en ook de spullen, die al in Polen waren, werden gebracht. Toen was het wachten op 10.00 uur, aanvang van de markt. Er stonden al veel mensen voor onze kleding kraam te wachten. Even voor tien uur gingen we uitpakken en de mensen vlogen als wilden op de spullen af. Er was zoveel, dat niet alle kleding tegelijkertijd op de tafels gelegd kon worden. Met als gevolg, dat de mensen bleven staan wachten tot er weer nieuwe spullen werden uitgepakt. Een viertal Poolse dames, die vooraan stonden hebben 2 ½ uur voor de tafels gestaan wachtend op nieuwe spullen. Ze kochten ook veel en dat werd naar achteren doorgegeven aan manlief, die daar geduldig stond te wachten.

Om 13.00 uur gingen we in twee ploegen na elkaar naar de school om te eten. Warm eten, bietensoep, vlees, aardappels, bieten en kool en sappen. Even een heerlijk rustpunt.

Tussendoor was er gelukkig genoeg ruimte om zelf de markt rond te lopen en om naar de voorstellingen van zang en dans op het podium te gaan kijken.

Om 17.00 uur was de markt ten einde. We hadden veel verkocht, maar er was toch ook nog wel veel over. Dit paste net in de bus van Martin.

Hierna weer terug naar het gastgezin voor de maaltijd. Na het eten even heerlijk uitrusten, waarna we met Barbara en Janusz naar het vuurwerk zijn wezen kijken, en natuurlijk wódka hebben gedronken. Ook hebben we nog de beentjes van de vloer gehad op de dansvloer. Erg moe stapten we deze avond ons bed in.

Maandag 6 September

Ook deze ochtend moesten we weer om 8.30 uur verzamelen. Dit maal bij de school in Popowo Kościelne waar we de opbrengst van de markt te horen kregen en wel Zł 6331,- . Een deel van het geld ging naar de school waar we waren en een deel naar een kleuterschool. Na het bekijken van de school gingen we richting Poznań waar we rond konden kijken tot 12.00 uur. Daarna verzamelen bij de "bokken van Poznań". De Poolse chauffeur van het busje leidde ons rond over het plein en wist veel te vertellen over de stad en de diverse gebouwen. Na de stad gingen we naar een recreatiecentrum. Daar hebben we eerst gegeten en gezellig zitten babbelen. Toen konden we kiezen of we gingen midgetgolfen of zomerrodelen. De meeste mensen gingen voor het zomerrodelen, hoewel zij hier nog nooit van gehoord hadden. Maar ze hadden er geen spijt van, het kind kwam weer in ze boven.... Om half 5 gingen we weer richting gastgezin. Hier kregen we weer een warme maaltijd. Ons gast gezin ging de koeien melken, wij gingen heerlijk even op bed liggen. Nadat het koeienwerk klaar was, zijn we met Barbara en Januzs en dochter Anja eerst hun landerijen bekeken (zij hebben op de slechtste gronden bos aangeplant en betere percelen grond aangekocht voor het verbouwen van maïs, graan, luzerne en suikerbieten) . Daarna zijn we naar een vier sterren hotel gegaan in Wągrowiec en hebben daar koffie gedronken en heerlijk ijs gegeten. Dit was erg leuk en lekker. En heel bijzonder om te merken, dat een gastgezin er zoveel voor overheeft om het ons naar de zin te maken.

Dinsdag 7 september

Deze dag moesten we om 8.00 uur in het gemeentehuis zijn. We kregen een toespraak van de burgemeester en een bierpul van Mieścisko. Ja en toen moesten we afscheid nemen van elkaar en van onze gastgezinnen. Om 9.00 uur starten we de auto om weer richting Nederland te gaan. Eerst weer de "vervelende" wegen van Polen, maar het was heel wat rustiger dan toen we aankwamen zeker met de vrachtauto's was met minder druk dan op vrijdag. De reis verliep voorspoedig en om 20.00 uur 's avonds waren we weer thuis. Terug van een vermoeiende, maar waardevolle reis.

Marja Spelt

NOTITIES UIT POLEN 6 september 2004

1. Mijn eerste notitie is, dat ik mijn historisch besef over Polen moet opfrissen en bijstellen.
 - Wat ik mij weer herinner uit de geschiedenisles is een grote rol van Polen als bepaler en als slachtoffer van macht, maar geen van beiden staat me meer helder voor de geest, met uitzondering van de tweede wereldoorlog: de aanval op Polen, die de oorlog inluidde, de rol van Polen in concentratiekampen en vernietiging van velen,
 - Maar ook de opstand van Warschau en de afwachtende houding van Rusland, met als gevolg de uitmoording van het verzet.

- Dan de bezetting van Polen als deel van de Russische invloedssfeer met als gevolg de poolscommunistische overheersing.
- Vervolgens de rol van de katholieke kerk als (enige) tegenspeler tegen dat communistische geweld, met voor mij als hoogtepunten Nowa Huta en de priester Popielusko.
- Daarnaast een beeld van diezelfde katholieke kerk als een zeer traditionele, vooral op priesters steunende kerk, die ook in het na-communistische Polen zeer veel invloed heeft en wil houden, maar ook aan invloed en gezag verliest, zeker bij jongeren
- ik hoop, dat ze in haar toe wending naar de westerse leefwijze vernieuwing gepaard kan laten gaan met behoud van echte waarden, geworteld in de hele samenleving, dus ook verder gedragen door die jongeren

Ik moet veel bijleren want:

2. Ik heb intussen tegenstrijdige ervaringen opgedaan. Ik herinner me de slogan “help de Polen de winter door”, en dat is een beeld van armoede en troosteloosheid. In 1995 kreeg ik dat beeld nog gedeeltelijk bevestigd, toen men mij tijdens een congres in Warschau wees op de noodzaak van voedselhulp aan de armen in de stad, - en, zei men, de armoede op het platteland was nog erger -.
3. Eigenlijk heb ik tot nu toe ook de acties voor Polen in Maartensdijk aan dit beeld gekoppeld, maar ik trof in deze dagen een ogenschijnlijk redelijk welvarend gebied aan.
4. Vanuit een persoonlijk gesprek met een jongere ontdekte ik, dat ze intussen ook weten van uitgaan, en vele “westerse” gewoonten kennen, al zijn de mogelijkheden om er in praktijk aan mee te doen in deze regio beperkt
5. Inkomens van gemiddeld 300 - 1500 Złoty laten zich niet vergelijken met inkomens in onze streken; het is goed om te horen dat een eigen zelfgebouwd en nog niet afgewerkt huisje - dat geen huur kost en waarvoor geen belasting betaald hoeft te worden - naast eigen groentetuin etc. kan helpen om met weinig geld te overleven.
6. Mieścisko telt 26 `a 30 % werkloosheid; het gemiddelde inkomen ligt zeer laag. Op een schoolbevolking van 800 krijgen 80 kinderen gratis eten, omdat de ouders de kosten niet kunnen betalen (hun inkomen ligt beneden 220 Złoty per caput).
7. Er is grote saamhorigheid en gastvrijheid. Dat bleek bijvoorbeeld bij de uitvaart voor een baby, maar ook door de wijze waarop wij overal werden ontvangen.
8. Ik ben in een prachtig huis met breedbeeld-TV en van alle gemakken voorzien op bezoek geweest, maar meestal zijn het simpele woningen met wankele bedden en kleine houten stoelen. Dat geldt net zo goed voor de - zeer grote - pastorie: de vele spullen aan de wand verhullen niet, hoe weinig inkomen er is om van te leven.
9. Opgemerkt werd dat voor vele Polen onderhoud pas aan de orde komt als iets al kapot is gegaan: er is vaak tekort aan planning, maar dat kan ook samenhangen met de onmogelijkheid om te sparen voor grote uitgaven.
10. Datzelfde geldt ook voor de kerken: het beheer lijkt weinig gestructureerd; je ziet mooie dingen, vaak met lange traditie, maar er is geen geld voor onderhoud.
11. Het is wel heel vreemd dat, sinds op 1 mei het E.U.-lidmaatschap inging, meteen de BTW van 7 naar 22% is gegaan. Op zich is dit logisch, tarieven gelijktrekken om ook middelen te genereren voor staatsuitgaven, maar in feite is het gemiddelde inkomen dus nog achteruit gegaan.

TRADITIES IN EN ROND KERK EN RELIGIE

12. Wat opvalt, is de vastheid van de tradities. Er schijnt me weinig ruimte voor eigen initiatieven.
13. De kerkdiensten worden druk en devoot bezocht; in de dorpen heeft men meestal geen zangkoor, maar zingt wel zelf graag.

14. In de school worden kinderen door de pastor voorbereid om in de zondagse kerkdienst te zingen en voor te lezen.
15. Misschien daarom de opmerking van een 19-jarige: de kerk en kerkdienst heeft bij ons eigenlijk meer het karakter van een school of een les dan van een viering.
16. KERSTMIS: Op 24 december wordt speciaal ouwel gedeeld met goede wensen. De kerstavondmaaltijd gaat gepaard met geschenken, en pas daarna gaat men naar de kerk; een vroege kindermis op kerstavond is dus ondenkbaar: de kinderen verwachten eerst Santa Claus. Bij deze maaltijd is een extra plaats aan tafel met bord en beker gedekt voor als er een vreemde aanklopt (wat niet gebeurt... het is traditie).
17. DRIEKONINGEN. De drie letters (C,M,B., Caspar, Melchior en Balthassar) worden na de viering van Driekoningen door de mensen zelf op de deurlijst van elke woning gezet. Het is een soort zegengebed.
18. Wie misdienaar wil zijn moet zelf (zijn moeder) een superplie en kraag kopen en schoonhouden. In grotere kerken heeft men tegenwoordig ook wel andere volledige kleding zoals bij ons.

ALGEMENE NOTITIES OVER DE PAROCHIE:

19. Er zijn 6 parochies in Mieścisko, met in totaal 21 dorpjes. Elk dorpje heeft een eigen kerk, soms van hout, soms van steen.
20. Wij kregen vooral te maken met de parochie van Podlesie Kościelne en Sarbia; twee kleine gemeenschappen met in totaal ongeveer 600 inwoners, die feitelijk allemaal katholiek zijn. Hulp aan de kerk is dus hulp aan de gemeenschap en omgekeerd. Deze parochie is klein, landelijk en moet voor twee kerken zorgen, die allebei aangewezen zijn als monument.
21. Sommige van de andere dorpen zijn groter, hebben meer mensen en dus ook meer inkomsten.
22. De houten kerk van Podlesie Kościelne is al redelijk gerestaureerd.

DE FINANCIËN VAN GEMEENSCHAP EN KERK

23. Collectes zijn in principe voor de kerk, intentiegelden voor de pastoor. Officieel krijgt de pastoor sinds 2001 een "salaris" van 800 Złoty per maand, maar dat is theorie, gaat alleen op voor grotere parochies. Soms draagt de bisschop zelf bij. Deze pastoor krijgt niets als salaris, en is dus geheel afhankelijk van intentiegelden en giften.
24. Als voorbeeld van het zgn. "intentiegeld": op maandag 6 september wordt de pastoor meermalen gebeld: mensen vragen om een intentiemis te noteren voor de man, welke die dag begraven wordt. Er hebben zich al 18 mensen gemeld, en, denkt de pastoor, het zullen er nog meer worden. Dat men daarvoor 50 Złoty als intentiegeld geeft is voor de omstandigheden, waarin men daar leeft zeer hoog..

DE KERK IN SARBIA BESTAAT 100 JAAR: overleg op 6 september

- a. Op 6 september is in de pastorie van Sarbia een brainstorming gehouden; nader overleg is nodig.
- b. In Sarbia staat een stenen kerk. Deze is in 1905 gebouwd door de toenmalige inwoners, Duitse families, die behoorden tot de Evangelische Kirche.
- c. Rond 1950 is deze bevolking weggetrokken naar Duitsland; sindsdien is de streek bewoond door katholieke Polen en is de kerk ingericht als katholieke parochiekerk voor het dorp Sarbia.
- d. Het dak van deze kerk is op meerdere plaatsen lek en daardoor ontstaat aanmerkelijke schade binnen in de kerk aan houtwerk, binten, muren en zelfs banken.
- e. De kerk is een door de staat erkend monument, dus niet alles kan ter plaatse beslist worden
- f. Er is echter al een rapport opgemaakt en er is een plan voor voorlopige voorzieningen, die voor de winter uitgevoerd moeten worden; daarvoor is zelfs al een aannemer aangewezen, en de begroting is 7000 Złoty, ongeveer € 1630.-

- g. Als wij een actie kunnen opzetten in de periode tot kerst 2004 kan er een dekking gegeven worden voor de reparatiekosten en kan men daarna beginnen aan voorzieningen in de kerk (natte plekken in de muren en op de banken; mogelijk is de verf, die nu naar Mieścisko is gebracht, daarvoor te gebruiken (of kan worden geruild met een andere kerk) door vrijwilligers ter plekke).
- h. Later zal echt groot onderhoud moeten komen. Dat zal echter langer duren en kan niet in 2005 gereed zijn. Dit is geen project voor ons. Men spreekt van 73000 Złoty of meer; daarvoor zijn subsidies aangevraagd.
- i. Als we ons beperken tot hulp bij de eerste reparatie zal er waarschijnlijk ook daarna wel af en toe iets te wensen of te helpen blijven. Dat staat echter nu niet ter discussie.
- j. Wel moeten we duidelijk onderscheid maken tussen kerkelijk contact tussen beide parochies en de voorgestelde actie, die van samenleving naar samenleving loopt en waarin Razem (Polen en Nederland) de leiding kunnen nemen en waarbij ook de gemeente de Bilt betrokken kan worden. *(hiervoor heb ik al enig voorzichtig contact gehad met burgemeester Tchernoff).*

DE PLANNING VOOR SEPTEMBER 2005

- k. De planning in 2005 is: kerkelijk feest op zaterdag 3 september, waarschijnlijk met een bisschop en een delegatie uit Duitsland.
- l. Er is al een contact geweest voor overleg. Aangezien het hier om leden van de Evangelische Kirche gaat, ligt een oecumenische dienst voor de hand, al kan dat ook problemen opleveren.
- m. Het moet niet overwegend evangelisch of Duitstalig worden;
- n. Een deelname en inbreng onzerzijds zou zeker gewaardeerd worden. Als bijvoorbeeld het koor mee zou willen doen, vereist dit wel goede voorbereiding, bijv. i.v.m. huisvesting, reparatie orgel (balg met trapsysteem is al lange tijd lek) etc.
- o. Als wij als parochie een eigen inbreng zouden willen, kan dat tot op zekere hoogte geregeld worden
- p. Op zondag 4 september is de traditionele markt.

NOTITIES ROND DE MARKT

- q. Op het terrein van de jaarmarkt zag ik redelijk grote tegenstellingen: honderden auto's, goedgeklede mensen, ijs-etende kinderen, - dit jaar voor het eerst ook een kermis - , stands met veel nieuwe kleding en andere artikelen, waar goed verkocht werd. Ik zag zelfs jongeren op grote motoren. Daarnaast "onze" stand met goederen, die in Nederland bijeengebracht waren: rijen dik stonden de mensen, die trachtten iets te vinden van hun gading.
- r. Bij mij ontstonden ook aarzelend wat vragen:
 - waren hier ook de door mij en anderen verwachte "arme" mensen bij?
 - en als dat zo was, kwamen de door ons aangevoerde goederen terecht bij de mensen, die deze het meest nodig hadden?
 - hadden de goederen misschien beter (overzichtelijker en/of op een andere plaats, bijvoorbeeld bij de school) aangeboden kunnen worden om het meer beschikbaar te laten zijn voor het armere deel van de bevolking?
 - intussen hoor ik, dat bij de stand ook "eigen" mensen van Sarbia en Mieścisko aanwezig zijn - en waren - die speciaal oog houden op wie het hard nodig heeft, om te zorgen, dat die in elk geval krijgen, waaraan ze behoefte hebben. Het hoofddoel van de Maartensdijkse - Razem - actie is: rechtstreeks of indirect geld inzamelen voor doelen, die steeds in overleg met Mieścisko gekozen worden.

Maartensdijk
4 oktober 2004
Pastor de Wit

Kerstmarkt in het Groenhorst College.

Ook dit jaar wordt er weer de Kerst-rommel-markt georganiseerd in het Groenhorst College. Dit zal zijn op woensdag 24 november a.s. Vanaf 15.00 uur is iedereen welkom om van bovengenoemde school EN van onze stand van Razem de aangeboden waren te kopen voor Mieścisko in de breedste zin van het woord.

Sorteren van kleding.

Ook dit jaar hebben we weer geconstateerd, dat de kleding op de markt in september niet op een dusdanige wijze was gesorteerd zoals eigenlijk (met name ondergetekende) voor ogen staat.

Weer wil ik een dringend beroep doen op iedereen, die zich daar (wel eens) mee bezig houdt, om dit nog véél kritischer uit te voeren.

Indien nodig wil ik graag daar persoonlijk een mondelinge toelichting op geven.

Bij voorbaat onze hartelijk dank.

Jean Rijksen